

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz

Evidenční číslo: 1589/2013
Registrační číslo (uvádějte vždy v korespondenci): 39/SU/2013

U s n e s e n í

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 16. 1. 2013, na základě návrhu na zahájení řízení evid. č. 327/2013, podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele ■ (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti Equa bank a.s., IČ 47116102, se sídlem Karolinská 661/4, 186 00 Praha 8, zapsané v obchodním rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze, oddíl B, vložka 1830 (dále jen „Banka“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o vydání bezdůvodného obohacení ve výši 900 Kč a o určení neplatnosti smluvního ujednání zakládající závazek Navrhovatele k úhradě měsíčního poplatku za správu a vedení úvěrového účtu, takto:

Řízení se podle § 14 písm. a) zákona o finančním arbitrovi zastavuje, neboť návrh je nepřijatelný podle § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi, protože spor nenáleží do působnosti finančního arbitra.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět návrhu na zahájení řízení

Návrhem doručeným finančnímu arbitrovi se Navrhovatel domáhal v řízení před finančním arbitrem proti Bance vydání bezdůvodného obohacení ve výši 900 Kč a určení neplatnosti smluvního ujednání zakládající závazek Navrhovatele k úhradě měsíčního poplatku za správu a vedení úvěrového účtu.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel s Bankou uzavřel dne 11. 7. 2012 úvěrovou smlouvu č. ■, na základě které se Banka zavázala Navrhovateli poskytnout finanční prostředky ve výši 1.050.000 Kč za účelem financování koupě bytové jednotky a Navrhovatel se zavázal takto poskytnuté finanční prostředky vrátit a zaplatit za ně úrok. Na základě Smlouvy o úvěru se Navrhovatel dále mimo jiné zavázal k úhradě poplatku za správu a vedení úvěrového účtu v měsíční výši 150 Kč (dále jen „Smlouva o úvěru“).

Navrhovatel považuje ujednání zakládající jeho povinnost k úhradě dotčeného poplatku za neplatné z následujících důvodů. Ze Smlouvy o úvěru není podle Navrhovatele zřejmé, co je obsahem spravování úvěru a jaká jsou práva a povinnosti smluvních stran z takového smluvního ujednání. Podle názoru Navrhovatele je tak ujednání o poplatku za správu a vedení úvěrového účtu neplatné podle ustanovení § 37 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“). Ujednání o předmětném poplatku je ujednáním, které v rozporu s požadavkem dobré víry znamená k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, když fakticky k žádné správě úvěru nedochází a Navrhovatel tak platí za službu, kterou nedostává. Podle názoru Navrhovatele je tak ujednání o poplatku za správu a vedení úvěrového účtu neplatné podle ustanovení § 55 odst. 2, resp. podle ustanovení § 56 občanského zákoníku.

2. Zkoumání podmínek řízení

Příslušnost finančního arbitra k rozhodování sporu je podmínka řízení, kterou finanční arbitr zkoumá kdykoliv v průběhu řízení, a to z moci úřední, tedy nezkoumá ji pouze na návrh některé ze stran sporu. Nepříslušnost finančního arbitra je neodstranitelnou překážkou řízení a dospěje-li finanční arbitr k závěru, že spor do jeho působnosti nenáleží, pak řízení podle ustanovení § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi zastaví.

Finanční arbitr tedy i v tomto řízení musí zkoumat, zda je příslušný k projednání sporu mezi Navrhovatelem jako dlužníkem a Bankou jako věřitelem ze Smlouvy o úvěru.

Finanční arbitr je podle § 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi ve znění účinném od 1. 7. 2011 příslušný k rozhodování sporů mezi „[v]ěřiteli nebo zprostředkovateli a spotřebiteli při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru¹⁾, pokud je jinak k rozhodnutí tohoto sporu dána pravomoc českého soudu. Sjednání rozhodčí doložky nevylučuje pravomoc arbitra. Arbitr usiluje zejména o smírné vyřešení sporu“.

Právní postavení finančního arbitra podrobněji zákon o finančním arbitrovi neupravil, s výjimkou toho, že s účinností od 1. 7. 2011 stojí v čele Kanceláře finančního arbitra, která je organizační složkou státu a samostatnou účetní jednotkou. Zákon o finančním arbitrovi upravuje pouze některé prvky procesního práva a ve zbytku pak odkazuje na přiměřené použití správního řádu.

Právní povahu institutu finančního arbitra naznačily správní soudy při přezkoumávání rozhodnutí finančního arbitra, např. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 19. 4. 2007, sp. zn. 2 Afs 176/2006, v souvislosti s přezkumem rozhodnutí finančního arbitra s tím, že „[h]lavní okruh působnosti finančního arbitra lze charakterizovat

- z hlediska právní povahy arbitrem řešených věcí tím, že arbitr má – jakožto na stranách sporu nezávislý třetí subjekt – pravomoc k rozhodování právních sporů týkajících se soukromoprávních vztahů mezi zákonem definovanými osobami, tj. na rozhodování o subjektivních soukromých právech; nutnou podmínkou pravomoci finančního arbitra je, aby ve sporu, který má rozhodovat byla dána pravomoc českého soudu ve věcech soukromého práva, tj. v nalézacím řízení soudním podle části třetí občanského soudního řádu;
- z hlediska procesní prostředků, které finanční arbitr používá, tím, že řízení před ním je fakultativní (není povinné a Navrhovatel má volbu, zda se s návrhem na zahájení řízení obrátí na arbitra, anebo na soud) a návrhové (viz § 8 a 14 zákona o finančním arbitrovi);

- z hlediska postavení finančního arbitra jako orgánu, který rozhoduje, se jedná o rozhodování orgánu veřejné moci, který není soudem, byť má jisté atributy nezávislosti (viz § 4 až 7, zejm. pak § 5 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi), a který v řízení postupuje podle zákona o finančním arbitrovi a subsidiárně podle správního řádu (§ 24 zákona o finančním arbitrovi), přičemž předmět rozhodování jsou individuální práva sporných stran a výsledek rozhodování je individuální správní akt (rozhodnutí ve smyslu § 67 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu), který je závazný a nuceně vykonatelný (viz § 17 zákona o finančním arbitrovi)“.

K uvedenému se přihlásily následně i soudy obecné, např. Nejvyšší soud České republiky, který shora uvedené cituje v rozsudku ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4744/2010.

Příslušnost rozhodovat spory mezi věřiteli nebo zprostředkovateli a spotřebiteli při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru byla finančnímu arbitrovi svěřena zákonem č. 180/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, s účinností od 1. 7. 2011 (dále jen „Novela zákona o finančním arbitrovi“).

Definici právního termínu „spotřebitelský úvěr“ však v zákoně o finančním arbitrovi nenajdeme. Zákonodárce pouze do poznámky pod čarou 1) umístěnou za slovy „spotřebitelského úvěru“ v § 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi bez dalšího uvedl „zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů“.

Definici je tedy nutné hledat v jiných právních předpisech.

Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů (dále jen „zákon č. 145/2010 Sb.“), účinný v době uzavření Smlouvy o úvěru, ve svém ustanovení § 1 výslovně konstatuje, že „[t]ento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje některá práva a povinnosti související s odloženou platbou, půjčkou, úvěrem nebo jinou obdobnou finanční službou poskytovanou nebo přislíbenou spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem (dále jen „spotřebitelský úvěr“)“.

Podle ustanovení § 2 zákona č. 145/2010 Sb. se tento zákon mimo jiné „[n]evztahuje na odloženou platbu, půjčku, úvěr nebo jinou finanční službu poskytnutou pro účely bydlení, v níž je pohledávka zajištěna zástavním právem k nemovitosti a jejímž účelem je

1. nabytí vlastnického práva k nemovitosti, vypořádání vlastnických vztahů k nemovitosti nebo výstavba nemovitosti,
2. úhrada za převod členských práv a povinností v bytovém družstvu nebo nabytí účasti v jiné právnické osobě za účelem získání práva užívání bytu či rodinného domu,
3. změna stavby²⁾ nebo její připojení k veřejným sítím,
4. úhrada nákladů spojených se získáním půjčky, úvěru, nebo jiné obdobné finanční služby s účelem uvedeným v bodě 1 až 3, nebo
5. splacení úvěru, půjčky nebo jiné obdobné finanční služby poskytnuté k účelům uvedeným v bodech 1 až 4, popřípadě 5...“.

Zákon č. 145/2010 Sb., jak ostatně vyplývá i z § 1 tohoto zákona, byl přijat v souvislosti s plněním povinností České republiky, jako členského státu Evropské unie, transponovat do svého právního řádu směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008

o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „Směrnice 2008/48/ES“).

Povinnost zřídit orgán mimosoudního řešení sporů byla upravena čl. 24 odst. 1 Směrnice 2008/48/ES, který výslovně stanovil, že členské státy zajistí „[z]avedení vhodných a účinných postupů pro mimosoudní řešení spotřebitelských sporů v souvislosti s úvěrovými smlouvami“. Tato povinnost byla do českého právního řádu promítnuta Novelou zákona o finančním arbitrovi, na základě které bylo do § 1 zákona o finančním arbitrovi, ve znění účinném od 1. 7. 2011, vloženo písm. c) i s poznámkou pod čarou.

Pokud jde o poznámku pod čarou, finanční arbitr s odkazem na čl. 47 odst. 1 Legislativních pravidel vlády ve znění schváleném usnesením vlády ze dne 11. ledna 2010 č. 36 (dále jen „Legislativní pravidla vlády“) uvádí, že poznámky pod čarou nemají normativní charakter. Tento závěr vychází z konstantní judikatury, např. z nálezu Ústavního soudu ze dne 2. 2. 2000, sp. zn. I. 22/99. Právní věta dotčeného nálezu mj. říká, že „[p]osláním poznámek pod čarou či vysvětlivek je pouhé zlepšení přehlednosti a orientace v právním předpisu formou legislativní pomůcky, která z povahy věci nemůže stanovit závazná pravidla chování nebo pravidla pro interpretaci daného ustanovení“. Poznámka pod čarou je tedy pouhým vodítkem při interpretaci zákona, kdy zákonodárce v tomto případě odkázal na zákon, který rovněž obsahuje právní termín „spotřebitelský úvěr“, byť byl použit pouze jako legislativní zkratka, a tím adresátům normy naznačil směr výkladu zákona o finančním arbitrovi odpovídající jeho záměru.

Podle názoru finančního arbitra, úmyslem zákonodárce v tomto případě bylo vymežit skupinu smluv o spotřebitelském úvěru, která je dotčeným právním předpisem upravena a tímto způsobem definovat rozsah příslušnosti finančního arbitra.

Finanční arbitr z průběhu zákonodárského procesu i s přihlédnutím k poznámce pod čarou obsažené v zákoně o finančním arbitrovi dovozuje, že právní termín „spotřebitelský úvěr“, jako odkaz na platnou a účinnou právní úpravu v době přijetí Novelu zákona o finančním arbitrovi, je třeba chápat ve smyslu, v němž je používán napříč zákonem č. 145/2010 Sb., tj. jako skupinu smluvních vztahů vymezenou pomocí negativního výčtu obsaženého v § 2 tohoto zákona. Podle názoru finančního arbitra tak zákonodárce použil poznámku pod čarou právě s úmyslem vymežit rozsah příslušnosti finančního arbitra rozhodovat spory ze smluv o spotřebitelském úvěru spadajících do působnosti zákona č. 145/2010 Sb.

Nelze opomenout, že finanční arbitr, byť v českém právním řádu velmi specifický orgán mimosoudního rozhodování sporů, je orgánem veřejné moci. Podle čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky „[s]tátní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon“. Obdobně podle čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod „[s]tátní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví“. I podle ustanovení § 2 odst. 2 správního řádu, jehož použití v řízení před finančním arbitrem samotný zákon o finančním arbitrovi předpokládá, platí, že „[s]právní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena“.

Pokud by měl zákonodárce v úmyslu stanovit příslušnost finančního arbitra nad rámec povinností vyplývajících pro Českou republiku ze Směrnice 2008/48/ES, musel by tak v souladu s ústavními principy demokratického státu učinit jinak, a to jasně a jednoznačně. S ohledem na zásadu právní jistoty je finanční arbitr toho právního názoru, že nelze účastníky sporu vystavit

nebezpečí, že meritorní rozhodnutí ve věci vydané finančním arbitrem bude následně shledáno nicotným, neboť příslušnost finančního arbitra k rozhodnutí ve věci nebyla zákonem dána.

3. Zkoumání podmínek řízení v projednávaném sporu

Banka je podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, oprávněna vykonávat činnosti na základě licence udělené Českou národní bankou, mimo jiné poskytovat úvěry. Banka tedy může být institucí ve smyslu § 3 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi.

Ze shromážděných podkladů finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel nebyl v předmětném smluvním vztahu s Bankou fyzickou osobou, která by jednala v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu povolání, tj. že byl spotřebitelem ve smyslu § 3 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi a je tedy Navrhovatelem ve smyslu § 3 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi.

Finanční arbitr musel dále zkoumat, zda je úvěr, který Banka poskytla Navrhovateli na základě Smlouvy o úvěru, spotřebitelským úvěrem podle § 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi.

Podle čl. 2.1 Smlouvy o úvěru je účel úvěru „*[f]inancování koupě bytové jednotky*“. Podle čl. 9. 1. Smlouvy o úvěru je splnění závazků Navrhovatele vyplývajících ze Smlouvy o úvěru zajištěno „*[z]ástavní právem k nemovitostem na základě zástavní smlouvy k nemovitostem reg. č. ■■*“. Tato smlouva byla uzavřena za účinnosti zákona č. 145/2010 Sb.

Podle § 2 písm. a) bodu 1. zákona č. 145/2010 Sb., se tento zákon „*[n]evztahuje na odloženou platbu, půjčku, úvěr nebo jinou finanční službu poskytnutou pro účely bydlení, v níž je pohledávka zajištěna zástavním právem k nemovitosti a jejímž účelem je nabytí vlastnického práva k nemovitosti, vypořádání vlastnických vztahů k nemovitosti nebo výstavba nemovitosti.*“

S ohledem na účelovou vázanost úvěru, Smlouva o úvěru uzavřená mezi stranami sporu není spotřebitelským úvěrem ve smyslu zákona č. 145/2010 Sb., resp. ve smyslu § 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi, a Banka tak není ve vztahu k Navrhovateli institucí ve smyslu § 3 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi.

Podle ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu, vyjadřující zásadu legitimního očekávání, dbá správní orgán na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.

Finanční arbitr nemohl přehlédnout námitky jeho nepříslušnosti vznesené institucemi v jiných řízeních, a dospěl k závěru, že bylo třeba jeho dosavadní právní názor v otázce příslušnosti podrobit detailnějšímu zkoumání. Námitky nejčastěji směřovaly proti příslušnosti finančního arbitra rozhodovat právě spory ze spotřebitelských úvěrů, které jsou vyloučeny z režimu zákona 321/2001 Sb. nebo zákona č. 145/2010 Sb. s argumentem, že takový výklad ustanovení § 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi je výkladem značně extenzivním, jenž je v rozporu s konstantní judikaturou soudů.

4. K výroku rozhodnutí

Finanční arbitr dospěl k závěru, že není příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem jako dlužníkem - spotřebitelem a Bankou jako věřitelem při poskytování spotřebitelského úvěru podle

Smlouvy o úvěru, neboť se jedná o smluvní vztah vyloučený z působnosti zákona č. 145/2010 Sb.

Návrh na zahájení řízení je tedy ve světle shora uvedeného nepřípustný podle § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi, neboť nenáleží do působnosti finančního arbitra. Finanční arbitr řízení podle § 14 písm. a) zákona o finančním arbitrovi zastaví usnesením, jestliže následně zjistil, že návrh je nepřípustný podle § 9 téhož zákona.

Z výše uvedených důvodů rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

Právo Navrhovatelů domáhat se svých práv v řízení před obecnými soudy České republiky není tímto rozhodnutím finančního arbitra dotčeno.

P o u č e n í o o d v o l á n í :

Proti tomuto usnesení lze podle § 76 odst. 5 ve spojení s § 83 odst. 1 správního řádu podat odvolání k finančnímu arbitrovi do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. Odvolání nemá odkladný účinek.

V Praze dne 27. 2. 2013

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr